

ԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՍՆՆԳԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՏՈՒԳԻՒ Համայն մարդկութեան մեծագոյն պատուհաւը՝ նենգամիտ ազա-
հութիւնն է, որուն երկպազունները ուս-
մունքի և գիտութեանց զարգացումն իսկ
իրենց չար նպատակներուն զօրծիք կը
դարձնեն՝ անխղճօրէն դաւելու համար հա-
սարակաց առողջութեանը՝ ի նպաստ իրենց
յուզայեան քսակին:

Ի՛յ ապշի, կը զարհուրի միամիտ քաղա-
քացին, երբ գիտնայ թէ՛ որքան յամառ
յարատեութեամբ, արհամարհելով օրէնք-
ներու խիստ տրամադրութիւնները, դրամ
վաստելելու մարմաջէ՛ր ընտուած անյազուրդ
ցած արարածներ, նոյն իսկ եղեռնագործ
միջոցներով՝ առօրեայ անդիզէն առար-
կաները կը խարդախեն:

Եւ ինչպէս սակարանի շահադէտ ան-
ձնաւորութիւնները՝ նրբամիտ հնարքներով
իրենց դիմացինը զաւելով՝ համեստ ընտա-
նիքներ կործանման կ'առաջնորդեն՝ աշ-
խարհային հանճարեղ կարծեցեալ ճարպի-
կութիւններով, այսպէս ալ դրամապաշտ
շատ մը պծալի շահադէտներ՝ յանդուգն
և հանճարեղ միջոցներ կը գործադրեն՝ վա-
ճառքի հանած խարդախեալ անդադար
իրեղէնները համակրելի և ածանցազին ներ-
կայացնելով:

Դիւրին է երեակայել՝ որ երբ աննպատու
առարկաներու տեղ՝ բոլորովին անտարբեր
հիւթեր կամ վնասակար խառնուրդներ
փոխանակուած ըլլան ինչպիսի՛ մեծ վնաս-
ներ կը պատճառեն անգիտակից անձերու
առողջութեան:

Պետութիւններու արթուն հսկողութիւնը

չի յաջողիր սանձաւարել կամ արմատա-
կան դարման տանիլ գործադրուած խա-
բէութիւններուն. պէտք է որ մարդս ինքը
վարժութիւն ունենայ՝ բարին չարէն զա-
նազանելու, իսկականը խարդախեալէն
որոշելու համար:

Եւ մենք ստորեւ պիտի նկարագրենք թէ
ինչ մատչելի ձեռնարկներ կան՝ զոնէ զըւ-
խաւոր անդիզէններու մէջ եղած խարէու-
թիւնները երեւն հանելու համար:

Մենդեղէն խարդախելու արհեստը, Ա-
զատութեան երկիր՝ Ամերիկայի մէջ, իր
կատարելութեան զազաթնակէտն հասած է:
Եւ ստուգիւ Չիքագոյի զանազան մեծիկ
գործատուներն էին որոնք իրենց պատրաս-
տած պահճու միսերը ամէն աշխարհ յիւ-
լով՝ ծանր ծանր հիւանդութեանց և մա-
հերու պատճառներ եղան: Այդ միսերը
գունագեղ տուփերու մէջ զետեղուած և
դրուած, երջիկեղէններու և ապխտեղէնի
ապակափեղկերու մէջ, ամէնուն ուշադրու-
թիւնը և ախորժակը կը գրգռէին: Ո՛չ ոք
կը տարակուսէր թէ այդ փառաւոր ազ-
դագրերու մէջ պարուրուած՝ շլացուցիչ
գոյներով մանեղները՝ կատարեալ աղտե-
ղութեանց զանգուածներ էին: Եւ անոնք
պանդուկներու մէջ՝ ընտանեկան սեղաննե-
րու վրայ՝ անկասկածելիօրէն համեղ հա-
մեղ կը ճաշակուէին: Անշուշտ երբ իրա-
կանութիւնը մէջտեղ ելաւ, թէ՛ Ալկորտոյի
ձիւն միս խառնող և թէ՛ Պօլոնիայի շան
միս խառնող խոզեղէնի երշիկագործները,
մխիթարանք զգացած են՝ նուազ անխիղճ
համարուելով Ամերիկայի շահադէտներէն՝

որոնք Ձիքակոյի հրապարակէն արտածած էին հազարաւոր հիւծախտաւոր եւ վարակիչ հիւանդութիւններով մորթուած կենդանիներու միսեր, որոնք սառեցու մէջ պահձու եւ ապխտացեալ ու զունազեղ մինչեւ Եւրոպիոյ հրապարակները ածանազին կը հասնէին շոգենաւներով:

Այս պժգալի շահագործութիւնը բաւական տարիներ տեւեց, մինչեւ որ Հին աշխարհի եւ Նոր աշխարհի պետութիւնները աչքերնին բացին եւ ամենախիստ օրէնք-

մեր սովորական սննդեղէններուն խարդախեալը իսկականէն որոշելու համար:

Այս մասին խօսքս կ'ուզէի ուղղել մեր ազգին տանտիկիներուն, որոնք զրեթէ մոռցած են իրենց մայրերուն կամ մամերուն բարի սովորութիւնները՝ որոնք նախանձախնդրութեամբ իրենց ձեռքերով կը պատրաստէին պարզ բայց սննդարար կերակուրը բովանդակ ընտանիքին: Որդի ժամանակներուս մէջ պէտք է գիտնայ հայ մայրիկը՝ թէ ինչպիսի փորրիկ խարդա-

Ֆաղցրամիթի որոմումը.

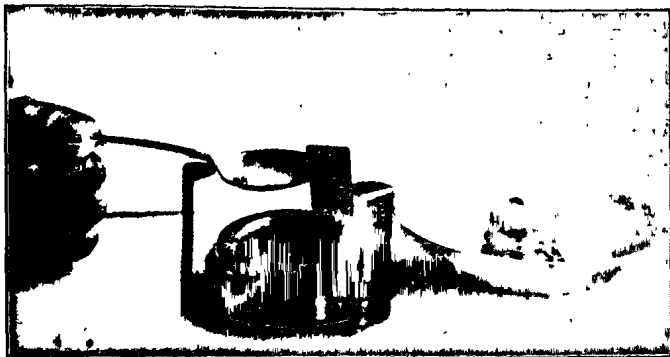
նեղով՝ գայթակղալից շահադիտութիւնը մահացու հարուածեցին:

1912ին էր երբ բազմամարդ Համպուր-կի մէջ՝ ահաւոր համաճարակ մը ծաւալելով՝ հազարաւոր զոհեր քշեց տարաւ: Պատճառը արուեստական մարգարին (margarine) կոչուած կարագի չափազանց կիրառութիւնն էր:

Մեր անհատական ուժը եթէ կարող չէ՝ հզօր ձեռնարկներով կասեցնել շահադէտներու նրբին խարդախութիւնները, սակայն մեր բարեացակամութիւնը, անձնական շահը պէտք է գմբջ յորդորէ սորվիլ եւ գործադրել հետեւեալ դիւրին փորձերը,

խութիւններ կարող է անդրադառնալ առանց դժուարին կամ խրթին միջոցներու դիմելու, եւ կամ սպասելու որ օրինական պաշտօնեաները վերահասու ըլլան եղելութեանց՝ ննջաւորները պատժելու համար:

Քիանի որ սննդեղէն պահձու իրեր պատրաստող գործատուները շատցած են, քանի որ մարդկութիւնը բազմանալով՝ տնտեսական արտադրութիւնները անբաւական դարձած են՝ այս ինչ կամ այն ինչ երկիրներուն մէջ, հոն արտասահմանէն կը ներմուծուին գեղատեսիլ անօթներու մէջ եւ հրապուրիչ անուաններով՝ կարագէ, խո-

Սննդեղենաց խորագիտութիւնը. — Կարագիթ մէջ՝ իճպէս կարելի է մարգարիթը գտնել:

գենիէ, ձկնեղէնէ սկսեալ, կաթ, միս, կանաչեղէն, անուշեղէն և այլն՝ որոնք ամէն տուններու և ամէն սեղաններու վրայ իբրև ստաջնակարգ և համեմատաբար աժանագին սննդեղէններ կը ճաշակուին, քանի որ մարդուս սովորական պահանջներուն կը համապատասխանեն. բայց անխիղճ շահագէտները՝ զրամական ահագին օգուտներ կը քաղեն՝ իսկականի տեղ՝ խորդախեալ նիւթեր մեզի բռնելով:

Ահա աչքարացութեամբ սորվելիք և գործադրելիք մի քանի գիտելիքներ.

ՀԱՆԿԻԹ. — Հաւկիթին թարմ՝ ամենէն աւելի պատուական սննդեղէնն է, իսկ հինցածը՝ ֆուսսակար թոյն մ'է. Անոր թարմ ըլլալը հասկնալու համար, պէտք է մութ սենեկի մէջ ճրագ մը վառել և հաւկիթը դէպի լոյսը բռնելով՝ զննել թափանցկութիւնը. եթէ հաւկիթը հինցած չէ, անոր մէկ ծայրը ոսպնածն օդալից անջրպետ մը կը տեսնուի. այդ անջրպետը հաւկիթին սպիտը շրջապատող մաշկին և ծակոտ կեղևին միջանկեալ օդալից սենեակն է՝ որ ղեղնուցի կեղրոնը զտնուող հաւկթասագմին շնչառութեան կը ծառայէ: Երբ այդ անջրպետը չափազանց խոշոր է և կամ, աւելի գէշ, եթէ այդպիսի սենեակ մը չի

տեսնուիր, այլ հաւկիթի զանգուածին մէջ հոս հոն ցրուած բիծեր կը տեսնուին, անտարակոյս՝ հաւկիթը հինցած և նոյն իսկ հոտած է, պէտք չէ գործածել կամ ուտել:

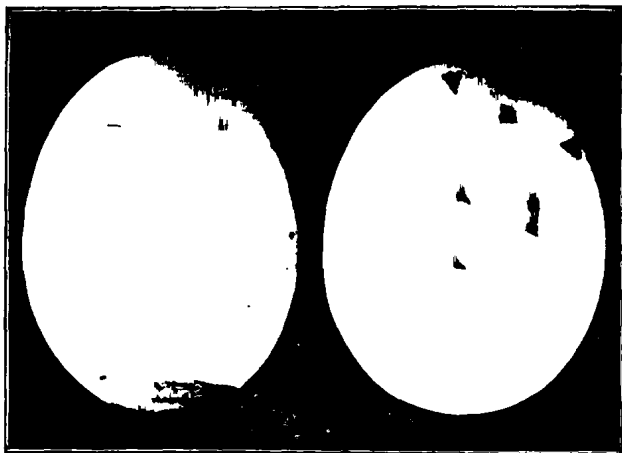
ԽԱՀՈՒԷ. — Արեւելքի և Արևմուտքի մէջ այնքան առատ գործածուող խահուէն՝ զարմանալի ճարտարութեամբ մը կը խորգախեն: Խահուէի հատիկներու տեղ՝ կը

Ձեռնամուրի տուփ մը:

փոխանակեն արուեստական զանգուած մը։ Այդ զանգուածը ձևացած կ'ըլլայ՝ նետուելիք չոր թուզի, հինցած հացերու, ծթոած ալիւրի, թեփի, օսլայի, փեկուզի, աջիտի (dextrine), իւղային սերմերու, եղերդի արմատի (chicorée), եգիպտուրի, և ուրիշ նոյնօրինակ գոյացութիւններու զանազան ձևացորդներով։ Մասնաւոր գործատուներու մէջ կը պատրաստեն խմորը, կը ներմուծեն կատարելագործուած կա-

րացոյցի բոսպնածէին տակ՝ համասեռ կազմութեամբ կը ներկայանայ, իսկ խարդախեալը՝ խորտուբորտ և այլազան հատիկներու կազմութեամբ կը տեսնուի։ Ասկէ զատ, հետազօտութեան դեռ աւելի դիւրին միջոց մը հետեւեալն է։ Խուզարկուելիք սուրճը փոշիի վերածելէ յետոյ, պաղ ջրուով լի գաւաթի մը մէջ լեցնելով՝ քանի մը վայրկեան լաւ մը խառնելէ վերջ, ձգելու է որ խառնուրդը հանգչի։ Իսկա-

Թարմ և հիմ Բաւկիթը։

զապարիչ մեքենաներու մէջ, և անոնցմէ դուրս կը սկսին ծորիլ կատարեալ խահուէի հատիկներուն ձևով՝ արուեստական սուրճը, որ նախ փուռերու մէջ կը չորցնեն և ապա Մոռայի, Սան Տոմինիկոյի կամ Անդրէանց խահուէներու գոյնով կը շաւրեն։ Արտաքին տեսքը՝ այնքան կատարեալ նմանութիւն կ'ունենայ՝ որ նոյն իսկ վարժ առևտրականները կը խարուին։

Եւ սակայն խարդախուած սուրճը՝ իսկականէն զանազանելու դիւրին միջոցներէն մին՝ մանրացոյց գործածելուն մէջ կը կայանայ։ Զճմարիտ խահուէի փոշին՝ ման-

կան խահուէի մանրուքները՝ կամաց կամաց ջուրին երեսը կ'ելլեն, իսկ խարճական սուրճի զանգուածը, գաւաթին յատակը կ'իջնէ։

ԿԱՅԹ. — Ընդհանրապէս կաթին մէջ ջուր խառնելով՝ կը նենգեն զայն. եթէ խառնուած ջուրը աղբիւրի զուտ ջուրն է՝ խարդախութեանց մէջ ամենէն անփնասն է՝ առողջապահիկ տեսակէտով՝ չափահասներու համար, բայց ոչ կաթնկեղեր մանուկներու համար։ Եթէ կաթնաչափ գործիք չէք կարող գնել՝ որ 2 քն մինչև 4 ֆրանք

Հաւկիթ մը կը զօծէ:

կրնայ արժել, բաւ է ունենալ գուլպայ հիւսելու հաստ ասեղ մը: Այդ ասեղը ներմուծեցէ՛ք կաթին մէջ, և ապա դուրս հանեցէ՛ք. եթէ կաթը անխառնաբաշ է, ասեղին վրայ սպիտակ բարակ խաւ մը կը շրջապատէ և ծայրը գեղեցիկ կաթիլ մը առկախ կը մնայ: Իսկ եթէ կաթը ջուրով մկրտուած է, ասեղին վրայ կաթի պարարտ խաւը չի մնար, և ծայրն ալ կաթիլը չկրնար առկախ դիմանալ:

ԿԱՐԱԳ. — Աշխարհիս կաթնտու արջառները՝ չեն բաւեր բոլոր մարդկութեան համար հարկաւոր կարգը մատակարարելու. անոր գինը տարուէ տարի կը սղէ: Շահագէտները՝ ոսկի դիզելու համար՝ այլ և այլ հնարքներով հրապարակ կը հանեն աժանագին արուեստակեալ կարագներ, կամ իսկականներու մէջ կը խառնեն՝ սուրբ և անսուրբ կենդանեաց ճարպեր, բուսական արտադրութիւններ, ներկեր, և այլն: Ամէն ոք կը յիշէ տարիներ առաջ վիէննայէն ամէն աշխարհ տարածուող Գիսկե-րօյը՝ որ իբրև թէ հնդկի կոկոյի պտուղէն կը հանուէր և զանազան տեսակէտներով՝

կարագէ աւելի ընտիր կը համարուէր: Գիտութիւնը ի յայտ բերելով եղած խաբէութիւնները՝ հրապարակէն շուտով կորսուեցաւ այդ քիւները: Եւ սակայն մարգարինը (margarine), որ ո՛ր և է ճարպի երեք տարրներէն մին կը բաղկացնէ, ո՛չ միայն իբրև խնայողական իւղ՝ ակն յայտնի կը ծախուի, այլ նաև անխնայաբար կարագ խարդախողները՝ առաւել կամ նուազ քանակութեամբ վաճառք հանած կարագներու մէջ զայն կը խառնեն, և վրան քանդակելով ամենէն ընտիր գործատուններու անունները, սուղ սուղ կը ծախեն քաղաքներու մէջ:

Կ'ուզէ՞ք գործնական ոճով մը հասկնալ՝ թէ գնած կարագնիդ անխառնաբաշ է: Դգալի մէջ դրէ՛ք կտոր մը կարագ և բռնեցէ՛ք զայն ալքընչի կամ կազի բոցին վրայ. եթէ անշշուկ կը հալի, վստահ եղէ՛ք թէ՛ ընտիր, անխառնաբաշ կարագ է. բայց եթէ տեսնէք որ կը ճթճթայ և կը փրփրայ, կը նշանակէ որ այդ կարագը առաւել կամ նուազ՝ մարգարին, կամ ճարպ, կամ կոկոյի (COCO) իւղ և կամ նմանօրինակ պարարտ մարմիններ կը բովանդակէ:

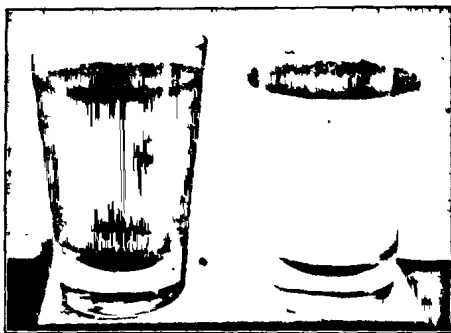
Ուրիշ պարզ և վստահելի փորձ մ'ալ

Ամխարդախ կաթի զննողութիւն:

հետևեալն է. տաք ջուրի մէջ դրէ՛ք ձեր կարագը. եթէ զուտ է՝ կը հալի և ջուրին երեսը պայծառ խաւ մը կը ձևացնէ. իսկ եթէ խաղախուած է, թէ՛ ջուրը և թէ՛ վրան տեսնուող իւղային խաւը՝ պզտոր կը տեսնուի:

ԹԷՅ. — Վստահ եղէ՛ք որ՝ հրապարակներէ գնուած թէյերը զուտ չեն, առնց մէջ խառնուած է՝ առաւել կամ նուազ քանակութեամբ ուրիշ հասարակ բոյսեր:

Խաղախալ սուրճ և զուտ սուրճ.

բու տերեկներէն: Թէյ բոյսին տերեկները՝ սղոցած և եզերքներ կ'ունենան. թէյ մը պատրաստելէն վերջը, տերեկները խնամքով ստուարաթղթի վրայ տարածելով՝ կարելի է հասկնալ իսկական թէյի տերեկները և խաբէութեամբ փոխանակուածները: Վերջին տարիներու մէջ՝ թէյի արտադրութիւնը մեծաքանակ հոնձրեր առաջ բերելով՝ ծայրագոյն Արևելքի մէջ, այսօր թէյի գինը շատ իջած է, այդ պատճառաւ խաղախոդներն ալ չափաւորած են իրենց մարմաջը:

ԿԱԿԱՈՑ (cacao). — Թէյէն շատ աւելի ընդարձակ աստիճանով կը խաղախեն կակաոյն, (որ Միքսիկայի կակաոյնուոյ բոյսերուն պտուղներն ըլլալով՝ կոլոհատի, կակաոյի, կոգիի և այլ անդարար ըմպե-

լիներ պատրաստելու կը ծառայէ), Օսլայի կամ Նշայի խառնուրդով խաղախուած ըլլալն հասկնալու դիւրին միջոց հետեւեալն է. կէս զգալ կակաոյի փոշին վրայ կամաց կամաց տաք ջուր լեցուցէ՛ք, եթէ տեսնէք որ խառնուրդը ուռելու հետ է, վստահացէ՛ք որ մէջն օսլայ կը գտնուի:

ԱՆՈՑԵՆԵՐ. — Խաղախելու արուեստին ներութիւնը՝ ստուգիւ անուշեւր կամ ամիսներ (conserves) պատրաստելու մէջ՝ զազաթնակէտին հասած է. և որքան ալ իսկական գոյացութեանց տեղ փոխանակուած նիւթերը մարդուս ստամոքսին առողջապահական վրնակին չի ֆուսէ, բայց ստուգիւ բերնին մէջ անուշ սեամեղր (caramel) վայելողի ծպտուն ղէմքը իսկոյն պզգանքի երեւոյթն պիտի առնու, երբ գիտնայ որ սեամեղրի գեղեցիկ ու հոտաւէտ թղթին վրայ՝ ելալ կամ նարինջ կամ հաղարջ կամ անանուխ կարդացածին տեղ (որով պատրաստուած կը կարծէր անուշը) բերնին մէջ կը տարու բերուի հանքածուխի խայծղանէն (goudron) հանուած նիւթ մը՝

որուն համը և հոտը, նարինջի, հաղարջի, ելակի, անանուխի փոխարկուած է՝ վարպետ քիմիագէտի ճարտարութեամբը:

Այս զայթակղալից խաբէութիւնն ալ Ամերիկայէն ծաւալած է ամէն կողմ, ուր մեծամեծ գործատուներ անընդհատ անուշներ կը պատրաստեն և ի վաճառ կը հանեն՝ որոնց տէրերը միլիոններ կը դիզեն երեւելի քիմիագէտներու հեղինակութիւններ կամ գիւտերը՝ հազարաւոր տոլարի հատուցումով գնելով և իրենց մենաշնորհ զարմնելով: Թշուառ քիմիայ, որքան անգիտակցաբար կը ծառայէ նա մարդկային ընչաքաղցութիւնը պարարելու և վատ շահագէտները օր ըստ օրէ բազմացնելու: Խաղախալ անուշեւրու զնութիւնը՝ նրբին խուզարկութիւններ, տարբարանական յատուկ վերլուծումներ պահանջելով,

մենք հոս արագ թորչըով մը պիտի նկարագրենք համառօտիւ ամենապարզ խուզարկութեան ոճ մը, որ ստուգիւ ո՞ր և է նարպիկի համար ալ ձեռնարկելի է:

Դժուար մը անուշ առէ՛ք և զաւաթ մը պաղ ջուրի մէջ լուծեցէ՛ք. ապա կտաւի մը մէջէն մզեցէ՛ք՝ որով հաստատուն մասը հեղանիւթէն բաժնած կ'ըլլաք: Հեղուկը պաղելէն վերջ՝ վրան աւելցուցէ՛ք քանի

լուծոյթն՝ ապակեայ գաւաթի մը մէջ լեցընելով, պաղելէն վերջ՝ մէջը հետզհետէ աւելցուցէ՛ք զուտ զինիէ պատրաստուած ալքոհլ: Քիչ ատենէն կը տեսնէք որ քաղցրանիւթը կը սուզուի (précipiter) սպիտակ երեւոյթով և զաւաթին յատակը կը դիպուի:

ՊԱՀՈՒՅՈՒ ԿԱՆԱԶԵՆԵՆԵՐ. — Քաջախի

Պահճու թթուեղէթ (թուփու).... պղծմի լուծումի մէջ:

մը կաթիլ վերամագնանատ կալիոնի (permanganate de potassium) զոր դիւրաւ կարելի է զտնել զեղագործի մօտ: Վերամագնանատը կը զունատէ առաջ եկած հեղանիւթի գոյնը, որուն վրայ պէտք է աւելցնել մի քանի կաթիլ մանշաներկ (tincture d'iode). Եթէ հեղանիւթը կապոյտ գոյն մ'առնէ՝ տարակոյս մի՛ ունենաք թէ անուշին մէջ օսլայ խառնուած է:

Անուշներու մէջ յաճախ կը խառնեն նաև քաղցրանիւթ (glucose), Զայս ալ դիւրաւ իմանալու համար, վերոյիշեալ

մէջ պահուած կանաչեղէններ, բնդեղէններ, վարունգ, զարապղպեղ, և այլն, թարմ երևոյթի և զեղեցիկ կանաչ գոյնի մէջ փառած ցուցնելու համար, պղծմի աղերու լուծոյթներ վրանին կ'աւելցնեն: Ստուգիւ եղեռնագործ ատեանի մատնելու է սոյնօրինակ խաբէութիւններ զործողները, վասն զի պղծմի աղերը, թթուուկները ամենասաստիկ թոյներ ըլլալով՝ ստէպ անգիտակից ճաշակողներու մահաոթիթ են: Եթէ կ'ուզէ՛ք հասկնալ՝ թէ պահճու կանաչեղէննիդ պղծմի գոյացութիւն կը բո-

վանդակէ՝ թէ ո՛չ, առէ՛ք այդ կանաչեղէնը, օրինակի համար վարունջը, պնակի մը վրայ բարակ բարակ ջարդելէ վերջը՝ վրան սրակեցէջ ջրախառն աւշակ (ammoniaque), երբ տեսնէք որ պահծուն՝ սաստիկ կապտադոյն տեսք մը կ'առնու, վստահ եղէք թէ ան՝ պղնձի աղ մը կը բովանդակէ, Նետեցէ՛ք, մի՛ ուտէք, որովհետեւ կը թունաւորուիք:

Ուրիշ ոճ մ'ալ հետեւեալն է. վարունջը մանր մանր ջարդելէ վերջ՝ ապակեղէն անոթի մը մէջ լեցուցէ՛ք, վրան ալ ջուր աւելցուցէ՛ք ու կրակի վրայ քանի մը վայրկեան եռացուցէ՛ք՝ նախապէս մէջը 20 էն 40 կաթիլ քլորաջրածնական թթուաւտ (acide chlorhydrique) կաթեցնելով. յետոյ ապակեղէն անոթը կրակէն մէկդի քաշելով՝ մէջը փայլուն երկաթի կտոր մը նետեցէ՛ք, օրինակի համար նոր զամ մը, և փայտէ գաւազանիկով խառնեցէ՛ք. Քիչ ատենէն երկաթի դուրս հանեցէ՛ք. եթէ տեսնէք որ ան կարմիր մետաղական պղնձի քողով մը ծածկուած է, (որ նոյն իսկ ջրոյ մէջ լուալով չանցնիր), վստահ եղէ՛ք թէ կանաչեղէնը պղնձէ աղ կը բովանդակէ:

ԲԱՅՈՒԱՄ ՏՈՒՓԵՐ. — Խարդախութեան վերջին տեսակ մ'ալ՝ հետեւեալ ստորնութիւնն է՝ որ երկրորդական ձեռքէ ծախողները կամ փոքր վաճառականները կը գործադրեն. թանաքեայ գոց տուփերու մէջ պահուած կերակրեղէններ կամ յարգի երշիկներ, խոզենիներ, կամ կնքուած ապակեայ անոթներու մէջի ընտիր սննդեղէններու մէկ մասը գողնալով՝ տեղը կը

փոխանակեն ուրիշ հասարակ ուտեստեղէն մը, և ապա վերստին փակելով ու կլայնկելով, իրրեւ արտասահմանէ եկած՝ սուղ գնով կը վաճառեն: Այսպիսի խաբէութեան զէմ՝ մտքին արթնութիւնը բաւական դեր կը խաղայ. Գնեիէ առաջ զգուշութեամբ տուփերը մէկիկ մէկիկ աչքէ անցընելու է, և եթէ նշմարէք անոնց վրայ՝ հին և նոր կլայնիկ կամ կնիքի գանազանութիւններ, վստահ եղէք թէ անոնք անգամ մը բացուած, և գողի մը մատերուն այցելութիւնը տեսած են:

Եթէ մեր վերի տողերը չի ձանձրացուցին ընթերցող տանտիկիւնները, թող մտիկ ընեն նաեւ հետեւեալ պարբերութիւնները. Շրջահայեաց և աշխատասէր տիկինը՝ հիմունքն և հաստատութիւնն է խաղաղաւէտ երդիքին: Անոր պարտքն է խոհանոցին օժախը վառ պահել. նախնական նիւթերը գնելէ վերջ՝ ճգնելու է որ բնական տաղանդը գործածէ և կերակուրները ինքնին եփէ: Անտարակոյս՝ ինքը խնայողական, համեղ և առողջապահական սննդեղէններ մատակարարած պիտի ըլլայ ընտանիքին: Պիտի վաստկի զաւակացը գուրգուրանքը և ամուսինն ալ պիտի հրճուի՝ կրկնելով «կին ժրագլուխ պսակ է առն իւրում»:

Զգուշացէ՛ք պանդոկներու համեղահամ բարդ կերակրեղէններէն, կամ շիշերու՝ մանաւանդ թիթեղէ տուփերու մէջ պահծու սննդեղէններէ. ստեպ անոնք համով խոշորտներ (toxine) կը բովանդակեն, և մարդու կեանքը կը կարճեն:

Հ. Ն. ՄԻ.

